

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:	Pretiuu insertiuniloru:	Corespondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl. -- cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7 „ -- „		
„ „ „ „ 1/2 „ . . . 3 „ 50 „		

Constitutiunea bisericeii ortodoxe de resaritu in Romani'a independenta.

(Legea organica)

Au trecutu mai multe decenii, decandu a incetatu comunicatiunea, ce esistase din celea mai vechi timpuri intre bisericile romane ortodoxe de dincoaci si dincolo de Carpati; candu biserice'a romaniloru din Daci'a formá un'a si aceasi hierarchia eclesiastica, — si acum numai istori'a amintesece de acea legatura faptica ce ne-a conservatu unitatea nationala, si careia detorimu chiar esistinti'a nóstra politica!

Politicesce, romanii au traitu mai totdeuna desbinati, dar norocirea lorú erá, cà o putere magica: credinti'a strabuna, biserice'a ortodoxa ii tienea in legatura intima si neintreruptu. Astadi insa candu domnesce principiulu libertatii generale, candu ómenii de diferite caractere si conditiuni se apropia si cêrca a sterge murulu despartitoriu intre omu si omu, noi romanii si bisericesce traimu isolati, incátu se pare cà nu suntemu fiii unei mame comune, de o limba si credintia!

Viéti'a biserice'sca, ce se manifesta in biserice'a Romaniei, inaintea nóstra remane straina si necunoscuta; straini si necunoscuti aparemú si noi la frati nostri de din acolo! desi in bisericea, dupa principiulu evangeliului, are se domnesca unirea, toti un'a se gandésca! De acea, pentru a cugetá si a lucrá un'a, bisericile crestine, a statu in corespondentie pastorale, candu ele nu se mai intrunira in sinode, si acést'a pentru mantienerea unitatii lorú.

Nu ni e scopulu se facemu la a cestu locu unu tractatu dogmaticu despre unitatea bisericeii, ci se aratamu cà acésta unitate ni impune obligamentulu d'a ne cunóscece cu vietia religiósá biserice'sca a confratiloru nostri de o limba si credintia. Si credu, acést'a nu va fi fóra interesu.

Biserice'a ortodoxa in Romani'a independenta, ca tóte bisericile ortodoxe are form'a administrativa sinodala, séu constitutionala. Precum la noi „statutulu organicu asia si in Romani'a“ „Legea organica“ reguléza organisarea si administratiunea bisericeii. Bise-

ric'a ortodoxa romana nu atárna nici dela o bisericea, ea se a numesce autocefala (neatarnatore, autonoma.) — Dupa aceste premise, se vedem acum ce e si cum se compune sinodulu bisericeii ortodoxe din Romani'a? Pona unde se estinde autoritatea sinodala?

„Santulu sinodu alu bisericeii autocefale ortodoxe romane, fiindu membru alu santei bisericeii ecumenice si apostolice a resaritului, alu careia capu este Domnulu nostru Iisusu Christosu, pastréza si va pastrá unitatea in privinti'a dogmelorú si canonelorú ecumenice cu bisericea din Constantino-polu, si cu tóte bisericile ortodoxe. Elu va pastrá asemenea unitatea administrativa, disciplinara si nationala a bisericeii ortodoxe in cuprinsulu statului romanu. (Legea organica art. 8) — Aci aflamu enunciate nainte de tóte principiile dogmatice a le bisericeii ortodoxe, si cari facu, asia disu, caractarulú ei. Bisericile particulare ortodoxe ce se numescu si autonome, sunt autonome din punctu de vedere administrativu, si nici odata in respectu doctrinaru. Aici hotaresce autoritatea sinodala séu actiunea comuna si colectiva a episcopatului.

Sinodulu bisericeii autocefale ortodoxe romane se compune: a) De amendoi metropolitii; b) Din siese episcopi eparchiotti; si c) Din toti archierei titulari aflati in Romani'a, romani séu naturalisati romani. In totu casulu sinodulu nu va póte fi compusu de mai pucinu de 12 membri. (Legea org. art. 9.) Sinodulu este presieditu de metropolitulu Primatu alu Ungro-Vlachiei, cu resiedinti'a in Bucuresci, in lips'a lui de metropolitulu Moldovei, ér in absinti'a amendurora de celu mai vechiu Episcopu in chirotonire. Deliberarile sinodului se petrecu in presinti'a ministrului cultelorú care in sinodu are votu consultativu, daca e ortodoxa, ér daca e eterodoxu, elu se inlocuesce cu altulu dintre ministrii ortodoxi.

Agendele sinodului sunt: a luá hotariri in tóte afacerile spirituale, disciplinare si judeciare, curatu bisericesci, in conformitate cu santele canóne ale santei bisericeii ortodoxe de resaritu. Santulu sinodu definiéza si reguléza atributiunile séu cerculu de activi-

tate a consistorielor eparchiale, prin regulamente aduse pe bas'a canónelor si in conformitate cu legile civile ale tiei, si care se supunu sanctionarei Domnitoriului, spre a fi executabile. Insa decisiunile in materii judiciare religióse, aceste se executa deadreptu decatra sinodu. In vederea acestor'a Sinodulu, spre a corespunde misiunii sale, conformu prescriptiunilor canonice, se intrunesc de doue ori pe anu, tomn'a si primaver'a. Sinodulu judeca pe Metropolitu, Episcopii eparchiote, Archiereii titulari in casu de abateri bisericesci, ér pentru deliecte ordinare si politice ii judeca curtea de justitia si cassatiune.

Din acestea vedemu cà, sinodulu bisericeii ortodoxe romane de peste Carpati se compune echisivu de fecie bisericesci, si inca numai din episcopi, precum se compune si la noi, dupa statutulu organicu, sinodulu episcopescu, cea ce corespunde intru tóte cu natur'a si pracs'a sinodelor locale, instituite in biserie'a ortodoxa de resaritu.

Episcopii Romaniei se deosebescu in episcopi eparchiote séu diecesani si episcopi fora eparchii, cari se numescu Archierei titulari. Biserie'a ortodoxa a Romaniei are doue metropolii, in Bucuresci si la Iassi. Metropolitii pórtá titlurile, celu din Bucuresci: Archiepiscopu si Metropolitu alu Ungro-Vlachiei, Exarchu alu plaiurilor si Primatu alu Romaniei; celu din Iassi: Archiepiscopu si Metropolitu alu Moldovei si Sucévei si Exarchu alu plaiurilor. Metropolie'a Ungro-Vlachiei are urmatórele episcopii sufragane: Episcopie'a de Rîmnicu; episcopie'a de Buzeu si episcopie'a de Argesiu; éra metropolie'a Moldovei si Sucévei are: episcopie'a Roman, episcopie'a de Hussi si episcopie'a Dunarea-de-josu. Intinderea eparchielor existente, ori formarea de noue eparchie, se fieséza de catra sinodu in contielegere cu guvernulu si cu aprobarea corpurilor legiuitóre.

Legea organica reguléza si referintiele intre episcopii eparchiote, limitandu autoritatea fiacarui'a la eparchie'a sa. In fiacare eparchie, administrare'a si judecarea afacerilor bisericesci se face de unu consistoriu permanentu, care se compune celu pucinu din trei membri numiti de episcopulu, dintre preotii eparchiei sale. Insa decisiunile consistoriului, numai dupa aprobarea metropolitilor séu a episcopilor eparchiote potu fi executabile, care, odata aprobate, se potu apelá numai la sinodu. Protoiereii (protopopii) se denumescu in functiunile lor si se destituescu numai de catra metropolitii séu episcopii eparchiote.

Pentru ajutorulu episcopilor eparchiote in administratiunea bisericeii, fiacare episcopu are câte unu Archiereu locutenentu séu vicariu. Acestia se alegu de catra sinodu in contielegere cu guvernulu, si functionéza cu binecuventarea patriarhului ecumenicu din Constantinopolu, ceruta prin midilocirea ministrului de culte.

Alegerea metropolitilor si episcopilor eparchiote se face de catra colegiulu electoralu, care se compune: a) din ambii metropoliti si din toti episcopii eparchiote; b) din toti archiereii titulari si c) din toti

deputatii si senatorii, afora de membrii eterodoxi. Eligibili sunt, la demnitatea de metropolitu, episcopii eparchiote ai tiei, éra la cea de episcopi eparchiote, numai archiereii romani, fi de parinti romani nascuti in Romani'a si nu naturalisati. Etatea celor alegibili se recere se fia de 40 ani impliniti. In privintie'a calificatiunei, dupa 20 de ani dela promulgarea legi organice (s'a promulgatu in 14 decembre 1872), candidatii la metropolia ori episcopia vor trebuí se posiedá titlulu de licenciatu, séu de doctoru in teologia dela cutare facultate de teologia ortodoxa. Alegerea se face prin majoritatea voturilor alegatorilor. La casu candu unu candidat nu ar intruni majoritatea absoluta de voturi, votarea se face a dou'a ora si se admite cu majoritate relativa. Apoi, alegerea se supune prin ministrulu de culte la intarirea Domnitoriului, si alesulu se instaléza in scaunulu seu conformu datinelor tiei.

Din aceste vedemu cà alegerea metropolitilor si episcopilor in Romania, nu se efectue de santulu sinodu, ci de colegiulu electoralu ad hoc, compusu din deputatii, senatori — (laici) si din toti episcopii si archierei titulari; in acést'a alegerea loru convine cu alegerea episcopilor nostri ce se severiesce in sinodulu electoralu, compusu din reprezentantii clerului si poporului.

Au fostu crestini in Pompeii?

Descoperirile facute si cari succesive se continua la desgroparea Pompeiului, inmormentatu la anulu 79 d. Chr. prin teribil'a eruptiune a Vesuviului, ni presinta nu numai lumea romana in classicitatea sa, ci ele vérsa multa lumina si asupra istoriei bisericeii crestine din secolulu apostolicu in Itali'a. Nespusu de pretióse sunt aceste descoperiri cu deosebire pentru noi romanii, colonistii lui Traianu, cari, cu limb'a ce vorbimu impreuna am adusu si credintie'a ce-o professamu din classiculu pamentu alu Italiei. Se se rusineze cei ce falsificá adeverulu punendu increstinarea romanilor din Dacii mai tardiu de secolulu apostolicu. Acuma vorbescu monumentele vii din Pompeii, naintea carora dispare ori ce indoiala. Ele dovescu cà crestinismulu a fostu respanditu nu numai in orasiile principale ci si in orasiile mai mici ale Italiei, deunde Traianu aduse coloniile sale la 105. d. Chr.

Dar se venimu la intrebarea ce ne-am pusu.

Fost'au crestini in Pompeii? Avemu date pentru a constatá, cà numele lui Cristosu dejá éra cunoscutu si predicatu in Pompeii cutropitu la 79. d. Chr? Aceste sunt intrebarile care preocupá astadí si intereséza multu pe archeologii si istoricii profani si bisericesci deopotriva, pentruca datele ce s'au descoperitu si se vor mai descoperi in Pompeii, ca unele ce vinu dela pagani, sunt celea mai vechi, ce facu mentiune despre religie'a nóstra. Adeveratu, notári despre crestini aflamu si la Tacitu, Suetoniu si Pliniu, toti trei

contemporanii cutrupirei Pompeiului, dar acestea sunt scrise într'unu timpu tardiu dupa nimicirea aceleia.

Pompeii a fostu distantia numai de cinci mile germane dela Puteoli, unde a debarcatu apostolulu Pavelu in caletori'a sa misionara la Roma. La Puteoli, apostolulu a aflatu crestini deja numerosi cu cari elu petrecu 7 zile: „A dou'a di am venitu la Puteoli; aici aflandu frati, ei ne-au rugatu se petrecem la ei siette zile; apoi am venitu la Roma“ (Fapt. XXVIII. 14). Daca astfelu cu 20 da ani nainte de nimicirea Pompeiului, in Puteoli erau crestini, cum se nu fia fostu atunci crestini in Pompeii, care dupa Strabo V. 4 era unu orasiu cu portu marinu, prin urmare orasiu de comerciu?

Intre invetiati de astadi, cari se ocupa cu resolvirea intrebarei de mai susu se anumeru si savantulu teologu Dr. Overbeck, mai nainte preotu catholicu in Anglia, si acum unitu cu biseric'a ortodoxa, tinde a infintiá in Anglia o „bisericu ortodoxa occidentala.“ Elu, in opulu: „Pompeji in seinen Gebäuden, Alterthümern und Kunstwerken“ care nu de multu a vediatu a trei'a editiune, facundu istori'a si rezultatulu desgroparei Pompeiului dela 1748. pana in dilele nostre, la pag. 437 dice: „Fora indoiala se face amentire si de crestini intr'o inscriptiune aflata in cas'a dela vico dei lupanari nr 26. Din acésta inscriptiune se cunoşce marcantu numai cuventulu [C]HRISTIAN, care este decidiatoriu.“ — Cuventulu „Christian“ in sine inca e deajunsu pentru a deduce ca in Pompeii in adeveru au fostu crestini. Ci mai usioru si mai siguru ne vom poté orientá asupra inscriptiunei amintite, daca o vom compará cu alte inscriptiuni, cari, privindu loculu unde s'au descoperitu, au ore care asemenare cu densa. Pe langa acést'a, multu va contribuí la lamurirea adeverului, daca vom cercá ore fost'au si judei in Pompeii ori ba? Daca au fostu, atunci prin acést'a resolvirea problemei ni se usioréza forte; pentrucá dupa cum scimu, predicatorii evangeliului, dintru incepetu predicau in sinagoge, unde cucereau multi credintiosi; si éraşi in mai multe locuri crestinii au avutu pre cei mai mari dusimani togmai intre judei, carii in totu modulu agitau poporulu contra crestiniloru.

Iudei insa nu numai ca au fostu in Pompeii, ci ei au avutu acolo si sinagoga. Acést'a o probéza intre altii Garucci, care a publicatu o colectiune intréga de inscriptiuni satirice asupra judeiloru descoperite in Pompeii ¹⁾ si Minervini, care a culesu mai multe date pentru a arata, ca in Pompeii s'au aflatu totdeuna unu numeru considerabilu de judei din Alexandri'a. ²⁾ Dar mai importanta e inscriptiunea urmatore descoperita la anulu 1764:

CVSPIVM. PANSAM AED. FABIVS. EVPOR. PRINCEPS LIBERTINORVM adeca: Cuspium Pansam aedilem (se intielege: facit) Fabius Eupor, princeps libertinorum. ³⁾ Inscriptiunea presenta ni infacisiadia

pe Fabius Eupor ca principe alu Libertiniloru, ce erau descendintii judeiloru adusi in Rom'a la anulu 63 ante de Chr. de Pompeiu celu mare, si cari mai pe urma dobandindu-si libertatea pierduta, cea mai mare parte din ei, precum enaréza Filo, in Leg. ad Cajum 23, au remasu in Italia esereciandu profesiunea loru de usurari, si s'au numitu cu preferintia libertini, adeca „judei italici.“ — Astfelu, daca libertinii se numiau si erau judei italici, atunci „princeps libertinorum“ in adeveru a fostu siefulu comunitatii judaice, adeca archisinagogarchulu judeiloru din Pompeii. Éra cumca sub cuventulu „libertini“ se intielegu judei italici, se vede chiaru din cuvintele S. Luca, care in Fapt. apost. c. VI. 9. dice: Atunci s'au sculatu unii din sinagog'a ce se dicea a Libertiniloru, si a Cirineniloru, si a Alesandriniloru. si a celoru dela Cilicia, si a celoru dela Asia . . . etc.“ Toti esegetii convinu, ca sub cuventulu „libertini“ aci este de-a se intielege judeii adusi de Pompeiu, ca captivi belici in Roma, si urma eliberati. Daca acum judeii libertini áveau sinagog'a loru in Pompeii, unde crestinismulu prinsese radacini deja nainte de inmormentarea orasiului, atunci avemu proba suficiente ca evangeli'a lui Cristosu a fostu predicata si in Pompeii, si ca pretutindenea ea a intimpinatu si aici ur'a si antipathi'a judeiloru. In astfelu de impregiurare ar fi lucru de miratu daca nu s'ar aflá nici urme despre insultele si batjocurile cu care judei de rugula tractau pe crestini: „de sect'a acést'a, scimu ca in totu loculu i-se dice de reu“ dicéu judeii romani candu au convenitu cu apostolulu Pavelu. (Fapt. XXVIII. 22).

Urme de atari insulte si batjocuri s'au descoperitu si inca se descoperu in Pompeii. In anulu 1862. Zangemeister a descoperitu, in sal'a casei nr. 22 din strad'a numita vico del balcone pensile, o inscriptiune despre crestini. Celu d'antaiu specialistu care a vediatu acésta inscriptiune, a fostu celebrulu Fiorelli conducatoriulu lucrariiloru in Pompeii; apoi Minervini si mai tardiu renumitulu archeologu Dr. Kieszling. Acest'a a comunicatu mai antaiu cu analiza scientifica inscriptiunea mentionata, in „Bulletino dell Instituto di corrisp. arch. 1862.“ Analis'a lui insa s'a referitu numai la sirulu ce se repórta la crestini, pe care elu l'a descifratu astfelu:

P—G. VI GAUDI . . . HRISTIANI. esplicandu cuvintele séu mai bine semnele acestea in urmatoarele: „Igni gaude Christiane.“ Dupa parerea lui Kieszling, acést'a e cea d'antaiu inscriptiune, ce se referese la crestini, descoperita in Pompeii. La Minervini, dupa acést'a, se pote cetí limpede: AVDI CHISTIANOS. Totu in sal'a, unde s'a gasitu inscriptiunea de mai sus, — care sala Rossi o numesce spatiosa (stanza spatioza), éra Zangemeister dice ca a fostu atriuulu casei nr. 22 (casa dei cristiani) din strad'a „vico del balcone pensile,“ — se gasesce inscriptiunea:

MVLVS HIC MVSCILLAS DOCVIT.

Se poté, acést'a e o satira, ci fiindu ca s'a gasitu intr'o chilia cu cea de mai nainte, fora indoiala ea

¹⁾ Bull. arch. napol. 2. serie t. II. p. 8.

²⁾ ib. tom. III. p. 59;

³⁾ Fiorelli „Pompejanarum anti. 2. hist. t. I. p. 160.

esprime o satira asupra creștinilor. „Muscellas“ o expresiune mai diminutivă decât „musculas“ reprezintă că „mulus“-ulu a avut un public auditoriu foarte neînsemnat. Apoi scim cum paganii satirizau pe creștini continuu sub pretestul că predicatorii evangheliului și-culegu pe credincioșii lor din poporul necult și femeile credule: „qui de ultima faece collectis imperitioribus et mulieribus credulis, sexus sui facilitate labentibus, plebem profanae coniurationis instituunt.“ (Minucius Felix oct. VIII. c. Lucian. De morte peregrini). Astfel nu avem ce ne miră vedându pe creștini satirizați cu numele de „musculitie“ și pe predicatorii lor de „muli“ și asini. În genere creștinii erau timbrați ca închinători de asinu, adevărați de oameni ce adorăza asinul în locul lui Dumnezeu.

Tragându concluziune din celea pmerse, rezultă adevărul istoric, că, dacă în Pompeii, în sala unei case aflăm o inscripție satirică foră indoială privitoare la creștini, și totu acolo o alta inscripție: „Mulus hic muscellas docuit“=aci a învetiatu asinul pe musculitie, — în Pompeii nu numai au fostu creștini, ci judecându după inscripția din urma ei avutu acolo și unu anumitu loc de convenire pentru rugățiune și cultul creștinu, din care paganii au luat ansă, ca se-ii batjocorăca și persiflăze.

Reasumându acum însemnătatea și cuprinsul inscripțiilor espuse, foră indoială, ele se referesc la creștini, și dovedesc că sala în care s'au găsitu eră locul unde se adunau creștinii, și celu pucinu acolo s'a predicatu doctrina creștină. Aceste în adevăr sunt descoperiri de mare preț pentru istoria creștinismului, și în viitoriu negresitu se vor face și mai multe. Căci până acum numai o parte de orașu, în estensiune de 230,000 □ metri e desgropată, pe cându estinderea orașului întregu după Fiorelli face 646,826 □ metri. Cu deosebire jace ascunsă partea de orașu în care au locuitu judei, de unde se sperăza a scote la lumina datele celea mai multe și interesante. Ori ce va aduce însa viitorul, descoperirile de până aci sunt de ajunsu pentru a arată, că creștinismul strabatuse deja în period'a apostolilor și în orașele celea mici a le Italiei.

L. N.

Idei'a religiunei.

(Urmare)

III.

Cându purcedu a cauta ideii'a religiunei, marturisesc că facu acest'a nu fara sială, avendu a vorbi despre cea mai sântă chiamare a omului, avendu a vorbi despre isvorul saluței sale, despre caracterul celu mai marcant, care 'lu deosebesce de toate ființele împreună vietuitoare în lume. Alte obiecte și de alta natură pretindu a fi tractate în altu spirit Asia după cum se cuvine calitatii lor. Astfel și religiunea. — Ca înse mai usor se ne ajungem tînt'a trebuie se ne statorim punctulu de manecare — principulu: „Scribendi recte sapere est et principium et fons“ dice Horatiu, Epist. II. 3. 309. — Dacă în genere întielegem sub principu punctulu de manecare pentru rezolvirea unei

probleme, apoi trebuie se deosebim două specii de principii: alu cunoscintei care are interesu mai mare pentru noi, și alu esistenței, pentru obiectu. Perfect'a cunoscintă jace acolo unde aceste principii se întalnesc. — Fia care principu, dice Herbart op. I. §. 12. trebuie se aiba două note, antaiu singuru se fia siguru, a două ca se fia în stare a prestă și pentru principiulu și sigurant'a. — Care va fi dar acelu principu, de unde trebuie se purcedem spre a afla ideii'a religiunei? Acea ce ne este datu nemidlocitu: credința religioasă; ér midlocitu: obiectulu credinței religioase: esistența lui Dumnezeu și nemurirea sufletului. — Trebuie înse se observu că aici se tractăza mai antaiu de ideii'a speculative a religiunei. — Dumnezeu ca obiectulu supremu alu credinței religioase, este pentru religiune pozitivu în modu absolutu. Esistența lui Dumnezeu din punctulu de vedere a religiunei nu se potu trage la indoială. Înse acestu obiectu nu e datu nemidlocitu. Din punctu de vedere speculativu, s'au încercatu a erua esistența lui Dumnezeu Asia numitele „arguminte despre esistența lui Dumnezeu.“ Nu mai pucinu siguru sta pentru credința religioasă ca obiectu nemurirea sufletului. — Sub aceste două condițiuni ideii'a religiunei devine realitate.

Reportulu viu ce esista între Dumnezeu și omu și pre care 'lu numim religiune nu e unu ce bilateralu. Acea legatură precum trebuie se se realizăza din partea omului, Asia vine în prim'a linia din partea lui Dumnezeu. — Asia religiunea porța unu caracteru duplu: ddieescu și omenescu-antropologicu. Omulu pre toate treptele dezvoltării cauta se afle pentru ori și ce fenomenu adevărat'a cauză; causalitatea este pentru densulu o necesitate psihologică.

Acestea nesunție și cercetari le putemu numi ca premise speculative pentru ideii'a religiunei, până atunci până cându nu stam pentru punctulu pozitivității și a revelațiunei, ci ne aflăm în cerculu cunoscintelor omenesci. Este gresitu a dice că premisele speculative pentru religiune sunt numai psihologice. E dreptu că centrulu a tota speculatiunei este personalitatea individului, în a carui conștientia după cum dice Augustinu se afla unu punctu pre care nu-lu pôte resturna nici o indoială (scepticismu). Înse omulu nu este numai singuru în lume. Elu desvôlta acte, și activitatea sa este atâtu teoretică câtu și practică. Asia premisele filosofice vomu dice că sunt antaiu teoretice, pe cari ni le sumistra metafizic'a și psihologi'a; a două practice pe cari ni le pastrăza filosofi'a practică; ér referința acestor catra religiune este parte pozitivă parte negativă.

Metafizic'a, — purcediendu dela fenomenele date în esperința Asia după cum sunt, — are de problema a cauta adevărat'a cauză a lor, a cauta după adevărat'a realitate a lucrurilor și pre acestea a le aduce în legatură cu înteligența omenescă. Dacă este adevăratu că totalitatea universului și întregu sistemulu intereselor omenesci, au de fundamentu noțiuni ontologice, atunci problem'a metafiziciei este a rezolve întrebarea: în masă cea mare de fenomene, cari vinu și trecu, ce e stabilu, care e substantii'a lor, care e cauz'a lor. Și ea trebuie se fia în stare a respinge atacurile ce i le ofera nihilismulu. Ea învétia că filosofi'a nu are de a creă și de a produce date, ci ce este datu pozitivu a-lu face întielegibilu. Ea învétia că obiectele ce le aflăm în natură nu potu fi produse a le întempera, ele presupun o cauză supremă ca principiulu absolutu alu esistenței lor, o ființă absolută, și aceea este Dumnezeu. Ea învétia mai departe: Sufletulu este o substantia simplă spirituale, carea desi vine în atingere midlocită ori nemidlocită cu alte realități din lume, totuși și-conservăza dispozițiunile sale habituale cari și le-a formatu în urm'a impresiunilor, și dă expresiune aceebra în idei. Sufletulu, desi ne identicu, stă în contactu cu celealalte ființe reale, și e legatu de anumite relațiuni causale; întra continue în noua nexuri causale, a caror rezultate nu se pierdu, ci totdeauna pre una ori alta cale devinu active, și astfelu facu posibilu o cultivare internă a sufletului. Scurtu, metafizic'a desi petrece pre te-

renulu naturei si alu esperintiei, si nemidilocitu nu are de lucru cu idei religiöse si cu religiunea, are totusi facia de acést'a o insemnatate dupla: a) positiva: creatiunea universului se recunósce ca oper'a intieptiunei si atotpotentiei Ddiesci; estimea lucrurilor nu e productu a unei fortie naturali ori a intemplerii, ci alu intelegintiei absoluta a lui Ddieu; b) negativa: cade panteismulu, care pretinde cá este identitate între Ddieu si lume. Se sustiene provedinti'a contra fatalismulu.

Psichologia are de problema a esplicá fenomenele sufletului. Ea, primindu de la metafisica notiunea despre adeverat'a substantia a sufletului, cauta a desvoltá legile dupa cari acést'a operéza. Informatiunile sufletului castigate in urmarea relatiunei cu alte fiintie se manifesta ca operatiuni a aceleasi substantie. Ele se concentréza tóte in consciinti'a psicologica despre individualitatea personala. Fora acést'a consciinti'a a eului (egoitas) nunumai cá inteliginti'a nu e posibila, dar acea conscientia este inamovabile ca si substanti'a spiritului. In dens'a este viéti'a continua, ea continuu lucréza etc. Tota activitatea individulu si tóte hotaririle sale spontane, se succedeu intru unu neesu psicologicu legalu, si nici odata fara motive. Fara o cunoscere corespundietóre a nexului dintre operatiunile spirituali, remanu neintielese istori'a, spiritulu si tendentiele timpulu, organizatiunea in Statu si biserica. — De si psihologia nu se ocupa cu lucruri eschisive a le religiunei, stá totusi in referinti'a cu acea. Séu nu e parol'a dilei: Se se procure, se se produca si induca alte masse de idei in spiritele si capetele omeniloru, si voru aduce servitie demne de statu si biserica? — Reportulu positivu alu psihologiei catra religiune consista in promovarea si cultivarea regulata a spiritulu, care porta in sine imaginea lui Ddieu; staverirea legiloru pentru operatiunile aceluia si cunoscerea loru. Referinti'a negativa se aréta in delaturarea pretinsei identitati substantiali a unei vietii spirituali in totalitatea fiintieloru existente.

Filosofi'a practica sta intru unu raportu duplu cu religiunea: esteticu, teleologicu si eticu. Problem'a filosofiei practice este a regulá lucrurile nóstre, a staveri normativele pentru operatiunile noastre, datorintiele facia de Ddieu, de aprópe si noi. Are a aretá legea morale, ideia bunului ca obiectulu vointiei si midilócele legali pentru ajungerea aceluia. — O religiune fara moralu, este unu monstru. Moralu este mesur'a in care se cumpanesce valóreá atátu a unei religiuni cátu si a unei filosofie. Adeveratulu si supremulu principu alu eticei este conscienti'a. Judeciele exprimate de dens'a, in totalitatea loru ca idealulu lucrariiloru nóstre dau legea morale. — Pentru religiune moralitatea este obiectu alu voiei absolute a lui Ddieu, si asia filosofi'a practica stá catra religiune intru unu raportu duplu: positivu in cátu ne pune in positi'a a cunósce ideia concreta a lui Ddieu ca singuru subjectu moralu absolutu si ca supremulu idealu, deorace o notiune numai teoretica e fara pretiu, o simpla ideia fara mangaiere. Aceste ideale sunt: bunatatea absoluta, amóreá, dreptatea bunavointi'a etc. Fara o atare ideia perfecta despre Ddieu, celu pucinu unu moralu crestinescu nu are intielesu. Si aci nu me potu retiené ca se nu reproducu unu principu a lui Herbart, care singuru ar fi fostu in stare a i ascurá positi'a in istori'a culturai. Elu dice ope. II. §. 218. *). Vorbimu cuvinte fara nici unu intielesu atunci, candu exprimendu numele lui Ddieu nu cugetamu totu deodata cá Elu este: santu, a carui voia este lege pentru noi; maiestatecu, a carui putere se

descopere pre ceriulu stelatu si in vierme; bunu, a carui bunatate o espune crestinismulu; dreptu, a carui dreptate a fostu recunoscuta si in legea mosaica; resplatoriu, de care se teme peccatosulu, pre cátu tempu nu i se anuncia grati'a. "Acestea cetésca-le amiculu si inimiculu, si apoi judece, si afle de unde a pututu scóte Herbart cunoscutele "idei practice" a libertatei, perfectiunei, buneivointie, justitiei si ecuitatei, pre care le numesce lege morala. Referinti'a negativa se afla in evidenti'a cu carea se espune reulu ca unu ce condamnabilu in modu absolutu, deorace se afla in oposetia diamitrale bunului. —

Cu omiterea referintiei asia numite estetice tragemu resultatulu cá adeca in sistemulu filosoficu, religiunea ocupa centrulu. Ea este punctulu unde se intalnesce speculatiunea teoretica cu practic'a, si astfeliu forméza centrulu si simburile culturai omenesce. Cea teoretica, in cátu cérca a aflá adeverat'a cauza si principulu a totu ce esista si a tóta scienti'a, nesuesce spre obiectulu religiunei; cea practica cauta spre densa inapoi, dupa ce si-a luat de a colo inceputulu, ca éراسi se póta reintórce dupa ce si-va indepliní calea. Am putea dice cá cea teoretica este centri-petale, pre candu cea practica este centrifugale. Séu voindu a face o aplicare, din cele trei virtuti cardinali crestine, filosofi'a teoretica corespunde credintiei, ér cea practica amorei, ca astfeliu impreuna ambe se spereze cu incredere.

Si ce se spereze? Cá nesuinti'a sa nu va fi desierta. Omulu nesuesce spre tienti'a sa, spre Ddieu cáci pentru densulu este creatu, si dupa tipulu si asemenarea acelu. Dar elu nu dispune de midilóce spre a ajunge acolo din propriile sale poteri. Din contra in calea sa intimpina piedeci. Astfeliu nesuinti'a sa devine realitate numai daca obiectulu aceleia i este datu. Ddieu ca obiectulu credintiei religiöse este unu ce positivu, este subjectulu tuturor perfectiuniloru. Daca omulu ar poté din propriile sale puteri ajunge in statulu perfectiunei, atunci elu ar trebui se fia: a tot puternicu, ca se póta delaturá tóte piedecile ce i stau in cale. In stadiulu perfectiunei ar ajunge atunci candu ar fi omni presentu, ca se póta esecutá problem'a sa; candu ar fi creatorulu esistentiei sale, ca astfeliu se aiba in puterea sa conditiunile vietiei sale religiöse. Ci omulu ca subjectu religiosu aceste nu le are; din contra afla nesuinti'a sa pendinta de factorii contrari, cari trebuie departati. Si fiindu cá noi nu ne potemu lapedá de acést'a nesuintia precum nu ne este posibilu a ne desbracá de conscienti'a indíviduale si personalitatea nostra, asia ajungerea acestui scopu sublimu se promovéza din afara. Subjectulu religiosu simte lips'a de esistinti'a unei puteri si fiintie carea se posieda acele calitati din prisosintia. Acea fiintia este Ddieu. Conscienti'a despre Ddieu, conscienti'a despre esistenti'a nóstra personale; conscienti'a despre bunatatea si voi'a lui Ddieu si conscienti'a despre neajunsurile nóstre sunt factorii carii concuru la formarea conditiuniloru pentru realizarea religiunei. Asia principulu realu alu religiunei consista intru aceea ca conditiunile sub cari obiectulu nesuintiei religiöse se póte ajunge sub cari religiunea devine realitate, se fie date. Acele conditiuni, ca factorii cari concuru la realizarea ei: Ddieu ca fiintia suprema si omulu cu spiritulu nemuritoriu, sunt date ca obiecte ale credintiei religiöse. — Acum ne aflamu in positi'a de a dá definitiunea reale a religiunei. Ea este: Raportulu viusifapticu ce esista cu realitate obiectiva între Ddieu si faptur'a sa inteligenta — omulu. — Referinti'a, legatur'a este religiunea. Dar va intrebá cineva cum póte avé o referintia realitate obiectiva? La acést'a i respondu cá togmai asia de bine precum esista cu realitate obiectiva factorii cari i dau vietia. — Religiunea astfeliu considerata precum nu este unu productu alu speculatiuni, asia nici alu scientiei etc. ea este faptu, ea este unu ce positivu si prin urmare ea nici nu póte fi inascuta, dupa cum am vediatu si mai susu, si vomu vedé si in cele urmatore. Chiaru candu am abstrage dela ori

*) Man redet Worte ohne allen Sinn, wenn man Gott spricht, ohne ihn sogleich in demselben Augenblicke zu denken, als den Heiligen, dessen Wille zur Einsicht stimmt; als den Erhabenen, dessen Macht sich am Sternenhimmel und in den Wurm offenbart; als den Gütigen, welchen das Christenthum schildert; als dem Gerechten, der schon in den mosaischen Gesetzen erkannt wird; als den Vergelter, vor welchem der Sünder sich fürchtet, so lange ihm nicht Gnade verkündigt wird. Hier ist der Sitz der Religion.

si ce revelare positiva, si am avisá-o la asia numit'a revelare naturale, ea nu pierde nici de câtu caracterulu positivitatatei. Cu acestea ne am apropiatu de religiunea positiva pre carea o vomu cercetá dupa ambe partile sale obiectiva si subjectiva câci „nu la filosofi e de a se cautá adevérat'a religiune, dice St. Augustinu, deórace ei apróba prin faptele sale cultulu pre care-lu condamna in discursurile loru.“

(Finea va urmá.)

Anunziu literaru.

Cu incepere dela 15. augustu 1877 st. v. va apareá in Sibiiu câte odata pre septemana, in formatu cuartu mare si in marime de câte 1 cóla si jumetate:

„ALBINA DACIEI“

foia beletristica, científica si literara — cu ilustratiuni.

PROGRAMULU.

Subscriii intreprindietori ai acestei nóue publicatiuni sunt pe deplinu convinsi, cá cea mai mare parte a publiculu românú simte astadi necesitatea unei foi, cum are se fia „*Albina Daciei*.“ Numerulu cetitoriloru de ambele secse se inmultesce si la noi pre di ce merge; si la noi se se cauta lecturile folositoare si delectátore. Numai durere! cei mai multi ieteligenti se vedu nevoiti a ceti scrieri compuse in limbi straine, de óre-ce in limb'a nationala produsele literare originali si de valóre sunt fórte rari; éra inteligenti'a din poporu, care nu precepe alte limbi, e condamnata a nu ceti mai nimic. Acestea le dicemu mai alesu cu privive la Români din Austro-Ungari'a.

Ne-am propusu deci, a contribui si noi din tóte puterile nóstre la delaturarea onoru inconveniente atátu de grave din punctu de vedere alu culturi nationale.

Fóia intreprinsa de noi este menita a ímplea multe si pré simtite lacune in sfer'a vietii si activitatii nóstre spiritali, a satisface drepteloru dorientie ale unui publicu destulu de numerosu din tóte clasele societatii. „*Albina Daciei*“ va aduce in colónele sale articoli de sciintia cu scopu de a instrui pre cetitori in tóte directiunile eugetarei omenece; se va silí a respândi in publicu acele cunoscentie, care sunt nedispensabili atátu pentru individi, câtu si pentru natiuni intregi, de câte ori e vorb'a de unu adevératu progresu in civilizatiune. In partea beletristica se va oferí publiculu, mai cu sama secsului frumosu, o lectura nu numai distragátore, ci si utila, careia se nu-i fia straine nici principiile estetice, nici regulele bunului gustu. Foi'a nóstra va tratá materii literare din cele mai interesante, avendu pururea in vedere originalitatea obiecteloru si a eugetarei, puritatea limbei si chiaritatea modulu de a scrie. Ea va avea rubricelile sale pentru „notitie economice, noutati, varietati“ etc. In fine speramu, cá ilustratiunile vor coresponde asteptarii on. publicu atatu in privinti'a artei si a elegantiei, cu care vor fi esecutate, câtu si in privinti'a variatiunei subiecteloru; astfelu de subiecte vor fi intempleri din trecutu si din presente, situri, peisage, fantasii din vietii nationala si portrete, cu deosebire portrete de ale barbatiloru nostri ilustru.

In scurtu: „*Albina Daciei*“ nu va neglige nimic din cele ce ar potea se aduca folosu si delectare publiculu; ea va pledá pentru adevéru, pentru bine si pentru frumosu pre tóte terenele vietii nationali si sociali. Scopulu ei principalu va fi: progressarea natiunii in sciintie, arte si literatura.

Mai multi dintre literatii nostri de din cóce si de preste Carpati ne-au promisú concursulu lorú.

Fóia va esi **joi** in fia care septemana. Se va vinde si in volumuri lunare de câtu 6 cóle prin librarii, volumulu à 70 cr. séu 1.70 lei.

Pretiuulu abonamentulu.

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru Romania:
Pe anu 8 fl — cr.	Pe anu 20 lei
Pe 1/2 de anu . 4 „ 40 cr.	Pe 1/2 de anu . . 11 lei
Pe 1/4 de anu . 2 „ 40 cr.	Pe 1/4 de anu . . 6 lei

Pe antaiulu periodu de 4 1/2 luni dela 15 augustu pana la 31. decembre 1877:

pentru Austro-Ungari'a 3 fl. 20 cr., — pentru Romania 8 lei. DD. colectanti primescu dela 10 esemplare unulu rabatu.

Abonamentele si scrisorile ce privescu editur'a se vor tramite editorulu Visarion Roman in Sibiiu; articoli si epistolele ce privescu redactiunea se vor tramite redactorulu I. Al. Lapedat in Brasiov.

Dorimu ca onor. publicu romanu se spriginésca acésta intreprindere in acea mesura, in care suntemu noi decisi a ne face detori'a nóstra.

Sibiiu si Brasiov, in ^{1. juliu} 1877.
_{19. janiu}

I. Al. Lapedat, redactoru. Visarion Roman, editoru.

Diverse.

— „*Albin'a Daciei*.“ Sub acestu titlu va aparé la Sibiiu dela 15 Augustu st. v. a. c. o noua foia beletristica, científica si literara cu ilustratiuni, a careia programu publicamú mai susu. Salutamu cu bucuria acésta publicatiune literara si cu totu adinsulu o recomandamu spriginerei publiculu cetitoriu. Intreprindietorii acestei publicatiuni noue in literatura, Dni I. Al. Lapedatu si Visarion Romanu, sunt garanti'a cea mai buna, cá „*Albin'a Daciei*“ va multimi intru tóte asteptarile publiculu romanu cetitoriu. La nrulu de facia alaturamu câte o list'a de abonamentu, din care se vede in detaiu conditiunile abonamentulu.

* * Muntenegrénulu si Turculu prinsoneriu. — Diariulu „*Timpulu*“ comunica dupa „*Glas Cernagorza*“ urmatorulu episodú interesantu din resbelulu actualu muntenegrénu: Cunoscutulu nostru viteazu de acum unu anu dela Vuci-Dol, Luca Filipov Piper, care in acésta gloriósa lupta a prinsu de viu pe Osman pasia, si de astadata s'a aretatu cum trebue, si viteji'a lui cea noua nu se póte cumpeni cu cea de acum unu anu. Candu la 13 Aprile, printiulu Nicolae a daruitu pe Luca cu 100 galbeni, i-a disu: Éta, Luco, ti-multiamescu de vitejie, numai de mi-vei aduce inca vre unu pasia.“ Ti-multiamescu, luminate Stapane, si, pre legea mea: ori voiu muri ori ti-voiu aduce vre unu, desi n'ar fi pasia,“ a respunsu Luca. Si ceea ce a disu a si facut'o..... Luni la 23 Maiu espiratu, pe candu tribulu Piperi, ne vrendu prin retragere se insiele pe Turci, setosi de lupta s'au in-torsu ca fulgerulu luandu pe turci la goana in valea Garevici, erá se intielege si Luca alu nostru intre cei d'antaiu. Cei 50 de ani de vitejie, nu l'au potutu face se fia in urm'a tineriloru luptatori dela Piperi. Pe data s'a vediutu in miodocolu Turciloru, si deja gátulu unu'a se aflá strinsu in puternicele lui mani, si i strigá: „Dà-te Turcule! — Aman, Aman, Karadag!“ respunsu speriatu inchinatoriulu lui Mahomedu. Si totu deodata si-a predatu armele lui Luca, cum se cuvine unu prinsoneriu. Dupa acesteá, Luca aratandu Turcului drumulu spre lagáru generalulu comandantu, i-a disu: „Inainte Turcule! — Buiurum, buiurum Karadag!“

a respunsu prinsoneriulu si a inceputu a pasí inaintea lui. Ér Luca puindu caciul'a la o parte, a inceputu a cantá si nici cá se mai uitá la ploia de glóntie ce aruncau puscile inimice asupra lui . . . Merge, merge, cantandu, dar . . . I'a strapunsu ceva in sioldu, si Luca fú silitu se siéda josu; érá ranitu de puscile turcesci . . . Turculu se opresce, se întórce, vede totu ce s'a intemplat si tientesce ochii spre Luca, care deja indreptase pusc'a spre elu. La acést'a Turculu a strigatu: „Aman aman, Karadag! — Ia-me la spinare, Turcule, a adaugatu Luca, „séu esti mortu! — „Buiurum, Buiurum, Karadag“ dise prinsoneriulu si deja ranitu Luca, cu revolverulu in mana érá in cărea lui. — Mergea turculu fora odichna, ér asupra lui, Luca ranitu cantá, si éta-i deja apropiendu-se de lagáru lu generalu alu comandantelui Bojo Petrovici. Generalulu comandantu si suit'a lui se uita si se intréba; „Ce o fi acést'a?“ Toti credu, cá vreunu muntenegrénu ar fi desbracatu vreunu turcu mortu, si imbracandu-se cu hainele lui, duce vreunu ranitu la spinare . . . Toti salutá pre Luca, si-lu intrebá: „Periculósati e ran'a, Luco, bravulu nostru luptatoriu?“ Ér Luca dice Turcului: „Lasa-me josu Turcule! — Buiurum, buiurum, Karadag!“ respunde prinsoneriulu, si lasa binisioru pe Luca josu . . . Toti in acelu momentu stau uimiti . . . Turculu voinicu, sanatosu, se duca pe muntenegrénu ranitu la spinare! Dar candu Luca le istorisi faptulu, pe toti i-a umflatu risulu. — Doctorii au observatu ran'a lui Luca si au disu cá nu este periculósá. Ei au spalát'o si au legat'o, ér Luca socotesce cá in diece dile se fia éra la „venatu dupa pasiale.“ Prinsoneriulu Muia lu-serva fidelu, pentrucá i-a daruitu viéti'a, ascultandu-i rugamintea: Aman, aman, Karadag!“ Se dea Ddiu, incheia foi'a „Glas Cernagorza“ ca in curúndu se ti-se vindece ran'a, viteje Luco, ca se poti goní pe vrajmasiulu secularu.

+ **Resbelulu** ruso-turcescu, in timpulu din urma, a trecut in o fasa noua. Trupele rusesci, care au trecut victorióse preste Dunare, victorióse au trecut si muntii Balcanului. Nicopolulu este in man'a Russiloru. La ocuparea acestei cetati, a operatu si trup'a colonelului romanu Stanescu. In acelasi timpu candu armat'a rusésca a inceputu se atace Nicopolulu, comandantele trupeloru romane dela Islazu, a datu ordinu locutenentelui Stanescu d'a trece Dunarea c'o trupa pe tiermulu turcescu. Trup'a a trecut fora resistintia si a fostu intimpinata de romanii din satulu Simovitia cu entusiasm. Urarile de traiésca Romani'a, traiésca armat'a romana, umpléu aerulu. Li s'a oferitu mancare si li s'a cerutu protectiune in contra crudimiloru Turciloru. Corpulu acést'a a inaintatu pana la locul unde se aflau Russi, si impreuna cu ei au visitatu posturile din apropiere, cari fusesera parasite de turci. Intórcerea corpului de armata comandatu de catra Dlu locotenentu Stanescu s'a facutu in midiloculu celoru mai calduróse urari pentru Romani'a, din partea romaniloru de pe tiermulu turcescu. Russii au prinsu in Nicopolu 6000 de turci si 2 pasi turcesci. Caderea Rusciucului nu va intardiá multu. Vidinulu acésta fetióra musulmana, de pe tiermulu Dunarei, care aruncá cu sumetie atáta timpu lumei priviri de dispretiu, trebuie se-si plece fruntea dinaintea bratiului romanu, dice „Romani'a libera“ si noi impreuna cu ea. — Armat'a rusésca acuma operéza din coló de Balcanu spre Filipopolu si Adrianopolu; candu va cadé acestu din urma, atunci a cadutu si Constantinopolulu. Momentulu decidiatoriu nu e departe, si in Constantinopolu domnesce o confusiune si o spaima ingrozítóre.

)(**Premiuri** pentru abonatii „Timpului.“ Gravitatea imprejurariloru dau diariului nostru o mare importantia. Directi'a lui si-dá tóte silintiele pentru a corespunde imbratiosiarei ce a intimpinatu din partea publicului seriosu si onestu. Departe de noi scopulu de a exploátá acésta magulítóre preferintia a publiculu pentru „Timpulu“ voimu, din contra, se intindemu si mai multu cerculu cetitoriloru

nostrii chiaru cu sacrificii din partene, avendu multiamirea sufletésca cá respandimu in societate idei si principii sanetóse, de aceea propunemu pentru noile abonamente dela 1. Iulie din publicatiunile urmatórele **Premiuri:** pentru abonatii pe trei luni, in valóre de 6 franci; pentru cei pe siese luni, in valóre de 12 franci pentru cei pe unu anu, in valóre de 24 franci. Publicatiunile din care abonatii au se-si aléga, sunt cele urmatóre: **Regin'a**, romanu de Lamartine, tradusu de dna Zoe Tesio, pretiulu 1 leu 20 bani. Dictionariulu portativu Germano-Romanu, de Teodoru Alexi, a dou'a editie, pretiulu 3 lei 20 bani. Metod'a de curanaturala, tradusa de dr. Aug. W. König, pretiulu 1 leu. Reguli pentru a ajunge la o betranetia inaintata, traducere, pretiulu 50 de bani. **Opere musicale:** Suvenir de Zizin. Vals pentru piano-forte de dnulu Constantinescu, pretiulu 2 lei. Patru piese romane, pentru piano-forte de d. C. Carlson, pretiulu 2 lei. Mum'a lui Stefanu, pentru o voce si piano de A. Flectenmacher, pretiulu 1 lei si 50. bani. Doue suspine. Romantia pentru o voce cu acomp. de piano de Th. Gheorgescu, pretiulu 1 leu. si 50 bani. Spune. Romantia pentru o voce cu acomp. de piano de Th. Gheorgescu pretiulu 1 leu si 50 bani. Viéti'a Romaniei. Hora pentru piano de A. K. Kratochwil, pretiulu 1 leu si 50 bani. Romani'a. Quadrile de Concert pentru piano de I. W. Medek, pretiulu 4 lei. Ronduala Cununii, pentru piano de G. Musicescu, pretiulu 5 lei. **Din operile D-lui L. Stern.** Dorintia, pentru o voce cu acomp. de piano, pretiulu 2 lei. Adio Moldovei, pentru o voce cu acomp. de piano, pretiulu 1 leu si 50 bani. Mariora, hora pentru piano-forte, pretiulu 1 leu si 20 bani. Durerea mi este mare, vals brilant pentru piano, pretiulu 2 lei. Visuride copii, Quadrile pentru piano, pretiulu 2 lei. La Favorite, Schottisch pentru piano, pretiulu 1 leu si 35 bani. Itic-Polca, pentru piano, pretiulu 1 leu. Apele dela Vacaresci, pentru piano, pretiulu 1 leu si 56 bani. Marche de Cavalerie, pentru piano de E. Wiest, pretiulu 2 lei. Abonatii, odata cu pretiulu abonamentului voru tramite si list'a publicatiiloru ce voru se aiba, si 50 bani costulu portului lor. Pretiulu abonamentului: pe anu 48-lei, pe siese luni 24-lei, pe trei luni 12 lei. Spre mai mare inlesnire si spre a evitá facerea unui grop, pretiulu abonamentului póte fi respunsu si in mandate séu timbre postale. **Administrati'a** „Timpului.“ Bucuresci, Palatulu „Dacia.“

Invitare de prenumeratiune

la

„BISERIC'A si SCOL'A“,

foia bisericesca, scolastica. literaria si economica.

Cu 1 Iuliu vechiu deschidemu prenumeratiuni noue, pe semestrulu alu doilea alu anului 1877.

Pretiulu de prenumeratiune:

Pentru monarchi'a Austro-Ungariei, 2 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Romani'a si strainetate 3 fl. 50 cr. v. a.

Din privinti'a economica si pentru mai mare sigurantia recomandam avisurile postale, in locu de epistole de prenumeratiune.

Rugam pre dd. prenumeranti a insemná cátu se póte de legibilu numele si post'a ultima.

Redactiunea.

Concursuri.

1—3.

Prin abdicarea Dnului Ioanu Selagenu delat postulu seu invetiatorescu din comun'a **Talposiu**, acelu postu a devenitu in vacantia, si pentru deplinirea lui prin acest'a se deschide concursu. Emolumintele sunt: Bani gata 126 fl., 15 Hectolitre de graun si 10 H.-litre de cucuruza, 14 jugere catastrale de pamentu, cartiru comotu cu gradina de legumi. Dela inmormentari unde va participá 50 cr.; 12 stangeni de lemne din care se incaldiesce si scol'a.

Doritorii de a se alege sunt poftiti a-si trimite recur-surile lor, — provédiute cu testimoniu de calificatiune si atestatu despre ocupatiunea si portarea lor morala si politica de pana acuma, — subsemnatului inspectoru scolariu in Siepreusiu (Seprös) comit. Aradului **pána la 15 Augustu c. v.** cându va fi si alegerea; éra pána atunci au a se presentá in vreo Dumineca séu serbatóre la sant'a biserica din Talposiu de asi aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Talposiu 22 iuniu 1877.

In contielegere cu **Mihaiu Sturza**, inspectoru scolariu.

1—3

Prin decisulu Venerab Consistoriu diecesanu de sub nr. ¹²⁴³/₃₀₉, devenindu in vacantia statiunea invetiatorésca din comun'a **Somoschesiu** comitatulu Aradului, inspectoratulu Siepreusiuului, pentru deplinirea ei prin acest'a se deschide concursu. Emolumintele sunt: Bani gata 105 fl. Pentru naturale 132 fl. Pentru curatirea scolei 20 fl. Spese de calatoria la conferintiele invetiatoresci 10 fl. $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu estravilanu. Cartiru liberu — doue chilii si tinda, si gradina mare de legumi; 12 stangeni de lemne din care se incaldiesce si scol'a. Dela inmormentari pentru mortu mare 40 cr. micu 20 cr.

Cei ce dorescu a recurge dupa acésta statiune, au a-si trimite recursele lor, provédiute cu testimoniu de calificatiune la subsemnatulu inspectoru scolariu; si inainte de alege se presentá in vreo Dumineca séu serbatóre la sant'a biserica in Somoschesiu, pentru de a si aretá desteritatea in cantari si tipicu. Di'a de alege se va fi in **24 iuliu** 1877.

Somoschesiu 29 iuniu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Mihaiu Sturza**, inspectoru scolariu.

2—3

Pe statiunea invetiatorésca din **Jadaniu** (Zsádány) provédiuta cu emolumintele anuali de: 126 fl. 60 chible (meti) de graun, 4 orgii de lemne, 8 orgii de paie, 100 punti de elisa 80 punti de sare, 15 punti de lumini, 4 jugere pamentu, $\frac{1}{2}$ jugu gradina intravilana, $\frac{1}{2}$ jugu gradina estravilana si cortelu liberu — cu conditiunea, ca din acestea emoluminte alegandulu invetiatoriu e indatoratu in fiacare anu a esdá betranului invetiatoriu Petru Avramutiu: 50 fl: 20 chible de graun, si 2 orgii de paie — se escrie concursu **pána in 31. Iuliu** a. c. candu se va tiené si alegerea. — Recurintii sunt avisati recurserile lor provédiute cu testimoniu preparandialu si de calificatiune a le substerne Inspectorului cercualu a Thimisiorii pana in 30 Iuliu a. c. si a se presentá in vreo dumineca séu serbatóre in biserica Jadaniu spre documentarea destaritatii sale in cantare si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Meletiu Dreghiciu**, m. p. Prot. Thimis. ca inspectoru de scóle.

2—3

Pentru ocuparea posturilor invetiatoresci de 1. si 2. apoi a 3. si a 4. clasa la scol'a gr. or. din **Orsiova-vechia**, in protopresbiteratulu Mehadii, se deschide concursu cu **terminu pana la finea lui Iuliu a. c.** st. v. in carea di va fi si alegerea, cu emolumintele si conditiunile urmatóre:

Invetiatoriu clasei I si a II-a va primí unu salariu anulu de 400 fl. v. a. cartiru liberu naturalu, 6 orgii de lemne pentru trebuint'a sa si incalditulu scólei, apoi o gradina, ér celu a clasei a III si a IV 500 fl v. a. cartiru naturalu, 6 orgii de lemne pentru sine siin calditulu scólei, si o gradina.

Dela competintii pentru 1 si 2 clasa se cere, a-si intruá recursele lor conformu stat. organicu, si pre langa limb'a romana se scie si cea serba spre a instruí scolarii serbi si in acésta limba — si numai in lips'a competentiloru cu acésta calificatiune va poté fi aplecatu, si fora de cunos-cinti'a limbei serbesci; éra dela cei pentru clasa a III si a IV se aiba cunoscenti'a limbei germane si magiare care voru fi deobligate la invetiamentulu in aceste doue clase.

Recursele astfelu stilisate catra comitetulu parochialu au a se trimite celu pucinu cu 2 dile nainte de terminulu de alege se susu aretatu Domnului administratore protopopescu Ioanu Stefanovicu la Mehadia.

Orsiova-vechia in 18-le Iuniu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu M. O. D. adm. protopopescu **Ioane Stefanovicu**.

2—3

In urmarea ordinatiunei venerabilului consistoriu de datulu 13 Noemvre 1876 Nr. scol. ²⁷⁰⁷/₆₂₄ deschidendu-se concursulu pe class'a de baeti din comun'a **Chesintiu**, inse nepotendu-se alege invetiatoriu stabilu in diu'a alegerii din 12 Decemvre 1876. din cauza cá n'au fostu competinti de ajunsu, — si s'a alesu numai de provisoriu pana la depunerea esamenului de véra, comitetulu parochialu deschide concursulu pana in 24 Iuliu 1877 in care dia va fi si alegerea.

Emolumintele anuale sunt 176 fl 80 cr. v. a. — 60 chible de graun, 14 orgii de lemne, din cari are a se incaldí si scol'a, 4 jugere de pamentu aratoriu, 900 □ stangeni gradina, cartiru liberu cu 2 chilii, camara, podrumu si grajdu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si tramite recursele — adresate comitetului parochialu — Dlui Protopopu Ioanu Tieranu la Lipov'a, provédiute cu testimoniu de preparandia si de calificatiune; cei cu 4 ori cu mai multe clase gimnasiali voru fi preferiti, avendu a se presentá in una Domineca séu serbatóre la biserica, pentru a-si aretá desteritatea in cantari, — fiindu cá unu atare alesu si aprobatu invetiatoriu are de a tienea ambele strane cu cantarea.

Chesintiu 24 Iuniu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Ioanu Tieranu**, Proto. si inspectoru.

3—3

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci dela scol'a gr. or. romana din comun'a **Sipetu** protopopiatulu Jebelului comitatulu Timisiului, se deschide concursu pana la 31 Iuliu dela I-a publicare.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

1) Salariulu invetiatoriuului si alte emoluminte anuale socotite in bani gata 182 fl. 2.) 18 Hectl. 44 litr. 6 Dec. graun si 18 Hektl. 44 Litr. 6 Dec. papusioiu. 3.) 17 Mtr. 7 Ctm. de lemne dintre cari are a se incaldí si scol'a. 4.) $2\frac{1}{2}$ jugere pamentu aretoriu si 5. gradina pentru legumi si cartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati recursele lor provédiute cu tóte documintete prescise de statutulu nostru org. bis. ale adresá sinodului si a le trimite Pré O. D. Protopopu Alesandru Ioanovicu in Zsebely.

Sipetu in 22 Iuniu 1877.

In numele Comitetului par. **Teodoru Cioloca**, m. p. Presiedinte.

Redactoriu respundietorin: **Vincenziu Mangra**.